

Komenda Główna Straży Granicznej

<https://strazgraniczna.pl/pl/pozostale-informacje/100-lecie-powolania-korpusu-oc/na-sluzbie/13055,Konie-w-sluzbie-w-KOP.html>
04.04.2025, 19:02

Konie w służbie w KOP

Maciej Pietraszczyk
12.03.2024

W przedwojennych formacjach granicznych oddziały konne pełniły służbę głównie w Korpusie Ochrony Pogranicza. Koń był głównym środkiem transportu, także rannych i chorych na kresowych pustkowiach i bezdrożach.

W roku 1934 szwadrony KOP liczyły łącznie 3304 koni, w roku 1937 było ich 3254, zaś zgodnie ze stanem na dzień 1 czerwca 1939 roku, formacja liczyła 1729 koni wierzchowych. Według Instrukcji Służby Korpusu Ochrony Pogranicza oddziały konne miały pełnić funkcję ruchliwych odwodów w dyspozycji dowódców brygad i batalionów. Działy samodzielnie, jak i współpracując z piechotą.

Szwadrony kawalerii KOP powstawały w latach 1924-1926. Ogółem sformowano 19 szwadronów samodzielnych i jeden dywizjon szkolny, a ich nazwy nadawano od miejscowości, w której stale stacjonowały. Podoficerowie i ułani szeregowi byli specjalnie dobierani. Oficerowie przybywali do KOP z pułków kawalerii, gdzie pełnili służbę od 4 do 6 lat, po czym powracali do swego poprzedniego lub byli przenoszeni do innego pułku. W późniejszym okresie stan kadry podoficerskiej uzupełniał dywizjon szkolny kawalerii KOP w Niewirkowie. Właściwy dobór kadry, bardzo dobre konie oraz służba w warunkach zbliżonych do wojennych powodowały, że szwadrony KOP stawały się wyborowymi jednostkami kawalerii.

Do ich zadań należały: łączność pomiędzy poszczególnymi oddziałami KOP, akcje pościgowe, patrolowanie pogranicza, oraz akcje specjalne, wymagające szybkiego ruchu w warunkach różnorakiego terenu. Realizowano je poprzez: zasadzki, patrole terenowe, patrole graniczne, pościgowe i sprawdzające oraz pogotowie szwadronu.

Jeździectwo sportowe

Ważnym elementem wyszkolenia wojskowego w szwadronach była aktywność fizyczna, szczególnie sport konny wśród oficerów. Ekipa kawalerii KOP zdobyła trzykrotnie pierwsze miejsce w Mistrzostwach Jeździeckich Wojska Polskiego. Oprócz tego odbywały

się liczne konkursy hipiczne z konkurencjami takimi jak: bieg myśliwski podoficerski, steeple chase (bieg z przeszkodami) oficerski, cięcie łozy itp.

W obliczu wojny

Wobec nadchodzącej wojny z Niemcami KOP przystąpił do mobilizacji swoich sił i środków na potrzeby wojenne. Nie ominęło to oczywiście kawalerii. Od marca 1939 r. mobilizacja obejmowała coraz więcej jednostek KOP. 23 marca z ośmiu szwadronów KOP utworzono tzw. Zgrupowanie Kawalerii KOP "Feliks" (od imienia dowódcy ppłk Feliksa Kopcia) i przesunięto je w rejon Wielunia. W maju 1939 r. zgrupowanie przeorganizowano w 1 Pułk Kawalerii KOP, w składzie: dowództwo, pluton łączności, pluton przeciwpancerny, pluton saperów, szwadron gospodarczy, 6 szwadronów liniowych oraz szwadron cekaemów. Gdy przyszło do walki [jednostka ta przeszła szlak bojowy](#) godny największych epickich opowieści.

Pozostałe szwadrony KOP także wystawiały nowe jednostki: kawalerię dywizyjną dla tworzonych na bazie KOP 33 Dywizji Piechoty (rez.), 36 Dywizji Piechoty (rez.), 35 Dywizji Piechoty (rez.), 38 Dywizji Piechoty (rez.) oraz istniejącej już wcześniej 12 Dywizji Piechoty. Na straży granicy wschodniej zostały cztery szwadrony i jeden dywizjon kawalerii KOP. Ten uszczuplony stan stopniowo uzupełniano rezerwistami.

Wszystkie szwadrony dzieliły później losy jednostek, którym były podporządkowane, a po napaści sowieckiej walczyły też z nowym najeźdźcą na wschodzie.

*Tekst: Mariusz Telepko
kpt. SG dr Grzegorz Cwyl*

zdjęcia ze zbiorów prywatnych por. SG Piotra Waseńczuka i p. Andrzeja Olichwiruka